

03.04.2003 tah

Ansvarsregulerende utvalg

Tvistesak 5/2002

Tvistesak mellom Lillevik Bank og Storevik Bank Spørsmål om erstatning etter diskontering av falske sjekker

Lillevik Bank har ved brev 20.06.2002 brakt en tvistesak mellom Storevik Bank og Lillevik Bank inn for Ansvarsregulerende utvalg til behandling og avgjørelse.

Saken gjelder i korthet plassering av det økonomiske ansvaret for at to falske bedriftssjekker (pålydende kr 19.300,- og 36.000,-) trukket på Bittelillevik Bank (nå Lillevik Bank) ble diskontert og hevet i Storevik Bank november 2001. Lillevik Bank krever at Storevik Bank erstatter det tap banken er påført ved innløsningen av de falske sjekkene.

1. Sakens aktører

Parter:

Lillevik Bank: Klager og påtrukne bank (trassatbank)

Storevik Bank: Innklaget og diskonterende bank

Andre aktører:

Peder Ås : Sjekkinnehaver og kontohaver i Storevik Bank

Sjekkorama Finans AS : Sjekkesteder

2. Sakens faktum

Privatpersonen Peder Ås hevet 7. november 2001 en falsk sjekk pålydende kr 19.300,- ved Gardermoen postkontor og 8. november en falsk sjekk pålydende kr 36.000,- ved Lillestrøm postkontor. Begge de falske sjekkene var angivelig utstedt av Sjekkorama Finans AS og trukket på Bittelillevik Bank (nå Lillevik Bank). Sjekkene ble formelt diskontert av Storevik Bank og godskrevet Ås' konto i Storevik Bank.

Etter at Lillevik Bank ble varslet om falskneriet av Sjekkorama Finans ved telefax 11. januar 2002, ble beløpene (totalt kr 55.300,-) tilbakeført Sjekkoramas konto i Lillevik Bank.

3. Dokumenter i saken mv

Fra partene har Ansvarsregulerende utvalg mottatt følgende dokumenter:

- a) Lillevik Banks brev 21.01.2003 til utvalget
- b) Storevik Banks brev 23. august 2002 til utvalget
- c) Lillevik Banks brev 20. juni 2002 til utvalget med følgende bilag

03.04.2003 tah

- Kopi av sjekk datert 02.11.2001
- Kopi av sjekk 06.11.2001
- Kopi av telefax 11.01.2002 fra Sjekkorama Finans

4. Partenes anførsler og krav

Lillevik Bank krever sitt tap på kr. 55.300,- erstattet av *Storevik Bank* som følge av diskonteringen av de falske sjekkene. Som erstatningsgrunnlag viser banken til aktsomhetsbestemmelsen i sjekke reglene § 7 annet ledd.

Storevik Bank avviser erstatningsansvar i saken.

5. Ansvarsregulerende utvalgs vurderinger

Ansvarsregulerende utvalg vil innledningsvis bemerke at tilbakevisningsfristen for falske sjekker var utløpt da *Lillevik Bank* først gang tok kontakt med *Storevik Bank* i sakens anledning, jf 20-dagersfristen i sjekke reglene § 6 I fjerde ledd.

Spørsmålet om erstatningsansvar for *Storevik Bank* må derfor vurderes på grunnlag av aktsomhetsregelen i sjekke reglene § 6 III første ledd, jf § 7 annet ledd. Etter denne bestemmelsen kan påtrukne bank gjøre gjeldende erstatningskrav overfor diskonterende bank på det grunnlag at diskonterende bank har utvist uaktsomhet. Det fremgår videre at ved vurderingen av om diskonterende bank har utvist nødvendig aktsomhet ved diskontering av sjekker som er utstedt av uberettiget person eller på annen måte forfalsket slik som i det foreliggende tilfellet, skal det bl.a. legges vekt på om diskonterende bank har fulgt retningslinjene i sjekke reglene § 7 annet ledd.

Sjekke reglene § 7 annet ledd lyder:

”Dersom sjekkeløpet er stort eller andre grunner gjør at banken bør utvise særlig forsiktighet, bør diskonterende bank kontrollere i påtrukne bank om sjekken er utstedt av berettiget person ved å konferere kontohavers og eventuelt disposisjonsberettigets navn.”

Utvalget har merket seg at beløpene ikke ble utbetalt kontant, men godskrevet kontohavers konto i *Storevik Bank*. Sjekkinnehaver ble også legitimasjonskontrollert i forbindelse med diskonteringen.

Sjekkeløpene på kr 19.300,- og 36.000- kan synes relativt beskjedne sett i forhold til at de angivelig var utstedt av en finansinstitusjon, men med betydelig færre sjekker i omløp i de siste 10-15 årene (i 1991 var det 46,2 mill. sjekktransaksjoner mot 2,9 i 2001) bør etter utvalgets vurdering normalt medføre at sjekker i denne størrelsesorden, særlig når de er utstedt til privatpersoner eller små foretak, underlegges strengere og mer omfattende kontroll enn tidligere. Dette gjelder også selv om sjekken krediteres konto i diskonterende bank.

Utvalget har videre vurdert om forhold ved utfyllingen av sjekkene burde ha tilsagt særlig forsiktighet fra diskonterende bank (postkontorenes) side, slik at diskonterende bank burde ha kontaktet påtrukne bank i overensstemmelse med anbefalingen i § 7 annet ledd. Utvalget er enig i at sjekkene på flere punkter er utfylt på en måte som ikke

03.04.2003 tah

er vanlig på sjekker som utstedes av bedrifter, så som manglende firmastempel, unøyaktig logo for Sjekkorama Finans AS, unormal plassering av logo, bruk av stillingsbetegnelsen "saks.beh.", manglende postadresse til utsteder og feil skrivemåte for dato og i beløpsfeltet. Etter utvalgets vurdering fremstår disse enkeltforholdene som detaljer eller "skjønnhetsfeil", men samlet sett burde nok disse omstendighetene ved sjekkene ha påkalt funksjonærenes interesse og eventuelt behov for nærmere gransking og kontroll.

I denne konkrete saken ble det benyttet sjekkblanketter som ble skiftet ut i mars 1997 med en ny blankettype som inneholder flere og bedre sikkerhetslementer. Blanketter av gammel type er riktignok fortsatt gyldige, men det forhold at det var en finansinstitusjonen som sto oppført som utsteder burde ha påkalt skjerpet aktsomhet i diskonterende bank.

Utvalget vil generelt bemerke at påtrukne bank normalt ikke selv har mulighet til å oppdage falske eller forfalskede sjekker innenfor tilbakevisningsfristen på 20 virkedager, med mindre den angivelige sjekkutsteder gjør påtrukne bank oppmerksom på forholdet. Dette gjør at diskonterende banks rutiner for kontroll av fremmede sjekker ofte blir avgjørende (som førstekontrollør) for å kunne hindre forsøk på sjekkbedrageri. Diskonterende bank er heller ikke rettslig forpliktet til å honorere fremmede sjekker og kan dersom forholdene ligger til rette for det henvise sjekkinnehaver til påtrukne bank. Etter utvalgets syn tilsier disse forholdene at det bør kunne stilles relativt strenge krav til bankenes aktsomhet og kontroll ved diskontering av fremmede sjekker.

Etter en helhetsvurdering av de foreliggende momenter i saken mener utvalget at Storevik Bank som diskonterende bank handlet erstatningsbetingende uaktsomt i forbindelse med innløsningen av de to sjekkene.

6. Uvalgets konklusjon

Utvalget konkluderer med at Storevik Bank må betale kr. 55.300,- i erstatning til Lillevik Bank.

Utvalgets konklusjon er enstemmig.

-----oOo-----

Følgende medlemmer og varamedlemmer deltok under behandlingen: Rune Haglund, Randi Harethon, Gunnar Harstad, Erik Kikut, Knut Kvalheim og Anders Wahl.

Følgende medlemmer erklærte seg innhabile og deltok ikke under behandlingen: X

Oslo, 18. mars 2003

Ansvarsregulerende utvalg
Tore A. Hauglie
Sekretær

03.04.2003 tah